

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei par Eiropas inovācijas partnerību "Lauksaimniecības ražīgums un ilgtspēja"

COM(2012) 79 final

(2013/C 44/21)

Ziņotājs: **CHIRIACO kgs**

Eiropas Komisija saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 304. pantu 2012. gada 29. februārī nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

"Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei par Eiropas inovācijas partnerību "Lauksaimniecības ražīgums un ilgtspēja"

COM(2012) 79 final.

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Lauksaimniecības, lauku attīstības un vides specializētā nodaļa atzinumu pieņēma 22. novembrī.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 485. plenārajā sesijā, kas notika 2012. gada 12. un 13. decembrī (12. decembra sēdē), ar 125 balsīm par un 2 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. EESK uzskata, ka Eiropas Savienībai jāturpina nodrošināt attiecīgu publiskās rīcības līmeni inovācijas veicināšanai lauksaimniecībā. Pēc EESK domām, tādēļ starp pētniecības politiku šaurā nozīmē un lauksaimniecības politikas pasākumiem, it īpaši KLP finansētiem, jānodrošina labāka koordinācija, lai sekmētu inovāciju. EESK ir arī pārliecināta, ka diskusija par EIP "Lauksaimniecības ražīgums un ilgtspēja" var būt iespēja sniegt ieguldījumu pēc 2013. gada īstenojamās kopējās lauksaimniecības politikas reformā.

1.2. EESK aicina ar EIP "Lauksaimniecības ražīgums un ilgtspēja" sekmētajā stratēģijā pienācīgu uzmanību veltīt Eiropas rūpnieciskās pārstrādes nozares stiprināšanai un konsolidēšanai. Tikai atbilstīgi integrējot lauksaimniecības pārtikas ķēdes dažādos posmus, būs iespējams vienlaicīgi nodrošināt gan Eiropas lauksaimniecības piedāvājuma pieaugumu, gan Eiropas primāro ražojumu vērtības pienācīgu atzīšanu un to drošu piekļuvi tirgum.

1.3. EESK uzskata, ka jārosina pārdomas par Komisijas ierosināto rādītāju, ar kuru vērtē EIP pasākumu rezultātus ilgtspējas aspektā. Lai arī EESK atzīst, ka izšķirīgu ieguldījumu ilgtspējā var sniegt apmierinoša augsnes funkcionalitāte, tā uzskata, ka jāizmanto arī citi darbības rādītāji, kas ļautu vērtēt iespējamo ieguldījumu, kuru, it īpaši dabas resursu saglabāšanā, var dot atsevišķi lauksaimniecības paņēmieni.

1.4. EESK ir pārliecināta, ka ar EIP "Lauksaimniecības ražīgums un ilgtspēja" ir jāatbalsta tādu organizatorisku jauninājumu ieviešana, ar kuru palīdzību iespējams uzlabot valsts un

Eiropas līmeņa lauksaimniecības pārtikas ķēžu dalībnieku attiecības. Arī tādēļ, lai daudzos Eiropas lauku apgabalos novērstu lauksaimnieciskās darbības izzušanu, izšķiroši svarīgi mērķi ir pienācīga lauksaimniecības uzņēmumu rentabilitāte, lauksaimniecības pārtikas apgādes ķēžu darbības uzlabošana, lauksaimnieku ietekmes tirgū atgūšana un taisnīgāka vērtības sadale starp lauksaimniecības pārtikas ķēdes dalībniekiem.

1.5. EESK aicina Komisiju nodrošināt lauksaimniecības ekonomisko, sociālo un institucionālo partneru pārstāvju pienācīgu līdzdalību un iesaistīšanu EIP pārvaldībā, lai sekmētu veicamo pasākumu maksimālu efektivitāti un rezultativitāti.

1.6. EESK uzskata, ka EIP pieejai būs labvēlīga ietekme tikai tad, ja darbības grupas varēs efektīvi pārveidoties par subjektiem, kas spēj uzsākt attīstības procesus ar izmērāmiem mērķiem, nevis radīt jaunas partnerības ar mērķi vienkārši pieprasīt publisko finansējumu. EESK piekrīt Eiropas Komisijas izvirzītajam priekšlikumam nodrošināt EIP "Lauksaimniecības ražīgums un ilgtspēja" dažādo darbības grupu pienācīgu koordināciju, Eiropas Lauku attīstības tīkla ietvaros izveidojot EIP tīklu.

1.7. Pēc EESK domām, EIP iniciatīva "Lauksaimniecības ražīgums un ilgtspēja" dod nozīmīgu ieguldījumu lauksaimniecības inovācijā, savienojot dalībniekus tīklā un izveidojot savienojumus starp inovācijas radīšanas un pielietošanas vietām. EESK uzskata, ka šajā pieejā būs jāpieļauj tādu starpnieku esamība, kuri savieno dažādus inovācijas procesos iesaistītus dalībniekus.

Pēc EESK domām, tādējādi EIP "Lauksaimniecības ražīgums un ilgtspēja" ietekme būs atkarīga no tādu inovāciju īstenošanas starpnieku (*innovation brokers*) aktīvas iesaistīšanas, kuri starp daudzajiem un dažādajiem dalībniekiem spēj radīt un nostiprināt sadarbības saiknes inovācijas jomā.

1.8. EESK uzskata, ka prioritārs uzdevums ir EIP darbības grupu iniciatīvas papildināt ar pasākumiem šādās jomās: paaudžu nomaiņa, tehniskā palīdzība, apmācība, it īpaši jauno lauksaimnieku apmācība, atbalsts strukturāliem ieguldījumiem, lauksaimniecības ražojumu veicināšana un to vērtības atzīšana, jaunu noieta tirgu radīšana (piemēram, īsas piegādes ķēdes) un uzņēmuma ienākumu dažādošana, izmantojot prioritāru piekļuvi lauku attīstības programmu resursiem.

1.9. EESK aicina aktīvi īstenot konkrētus pasākumus, kas garantētu EIP "Lauksaimniecības ražīgums un ilgtspēja" koordināciju un sinerģiju ar pārējām EIP izejvielu un ūdens resursu jomā.

2. Eiropas inovācijas partnerības (EIP)

2.1. Eiropas Komisija paziņojumā "Stratēģijas "Eiropa 2020" pamatiniciatīva "Inovācijas savienība" ierosina ieviest Eiropas inovācijas partnerības (EIP) (1). Komisija uzskata, ka EIP uzdevums būtu palīdzēt atrisināt dažādas sabiedrībai ļoti svarīgas problēmas, tostarp veselīgu vai augstas kvalitātes pārtikas produktu pieejamība, pateicoties ilgtspējīgām ražošanas metodēm.

2.2. Eiropas Komisija līdz šim ir atbalstījusi pirmo eksperimentālo partnerību, kas izveidota aktīvu un veselīgu vecumdienu jomā (2). Vienlaikus ir iesniegti šādi trīs priekšlikumi par partnerību:

— izejvielas (3);

— lauksaimniecības ražīgums un ilgtspēja (4);

— ūdens resursi (5).

2.3. Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) jau ir izrādījusi interesi par Eiropas partnerību. Vienlaikus tā ir arī atgādinājusi par šajā saistībā jau veiktajiem daudzajiem pasākumiem un vispārīgajām procedūrām. EESK ir norādījusi, ka ir

jāņem vērā šī uzsāktajās iniciatīvās gūtā pieredze. EESK uzskata, ka jaunu iniciatīvu izstrādē jāņem vērā, jākonsolidē un jāizmanto viss Komisijas un citu ieinteresēto aprindu līdz šim veiktais darbs. Šajā saistībā EESK ieteica veikt jauno pasākumu un ierosināto instrumentu nepieciešamo saskaņošanu ar jau uzsāktajiem procesiem, lai izvairītos no papildu sarežģījumiem un dubultošanās un nodrošinātu vajadzīgo nepārtrauktību, juridisko noteiktību un stabilitāti (6). Komiteja arī aicināja Eiropas inovācijas partnerībās nodrošināt brīvprātības principa ievērošanu, "mainīgo ģeometriju", pārredzamību un saprotamu, vienkārši izmantojamu pārvaldības veidu (7).

3. Paziņojuma kopsavilkums

3.1. Eiropas Komisija iniciatīvas "Inovācijas savienība" ietvaros nākusi klajā ar paziņojumu par jaunas Eiropas inovācijas partnerības veicināšanu lauksaimniecības ražīguma un ilgtspējas jomā.

3.2. Ar EIP "Lauksaimniecības ražīgums un ilgtspēja" Eiropas Komisija iecerējusi īstenot divus mērķus:

— **veicināt ražīgumu un efektivitāti** lauksaimniecības nozarē, resp., līdz 2020. gadam novērst neseno tendenci, kam raksturīga produktivitātes pieauguma samazināšanās;

— **nodrošināt lauksaimniecības ilgtspēju**, līdz 2020. gadam Eiropā panākot apmierinošu augsnes funkcionalitātes līmeni.

Šajā ziņā EIP paredzēta, lai palīdzētu sekmīgi veidot saikni starp vismūsdienu pētniecību un tehnoloģijām un ieinteresētajām aprindām, tostarp lauksaimniekiem, ekonomikas un rūpniecības pārstāvjiem, konsultāciju dienestiem un NVO.

4. Vispārīgas piezīmes

4.1. EESK atbalsta Komisijas ierosināto iniciatīvu Eiropas inovācijas partnerību (EIP) ieviešanai. EESK īpaši piekrīt Komisijas lēmumam EIP ietvaros paredzēt konkrētu iniciatīvu lauksaimniecības ražīguma un ilgtspējas jautājumam. EESK uzskata, ka šī iniciatīva var kalpot kā piemērota iespēja arī rosināt pārdomas lauksaimniecības pārtikas ražošanas ieinteresētajās aprindās, lai noteiktu Eiropas lauksaimniecības attīstības prioritāros stratēģiskos mērķus līdz 2050. gadam. Šajā saistībā EESK aicina Komisiju ņemt vērā vairākus iepriekšējos atzinumus izteiktos priekšlikumus (8).

(1) COM(2010) 546 final "Stratēģijas Eiropa 2020" pamatiniciatīva "Inovācijas savienība".

(2) COM(2012) 83 final "Kā tālāk virzīt Eiropas Inovācijas partnerības aktīvām un veselīgām vecumdienu Stratēģisko īstenošanas plānu".

(3) COM(2012) 82 final "Izejvielu nodrošināšana Eiropas turpmākas labklājības nolūkos. Priekšlikums Eiropas inovācijas partnerībai izejvielu jomā".

(4) COM(2012) 79 final "Eiropas inovācijas partnerība "Lauksaimniecības ražīgums un ilgtspēja".

(5) COM(2012) 216 final "Eiropas inovācijas partnerība ūdens resursu jomā".

(6) EESK atzinums "Inovācijas savienība" (OV C 132, 3.5.2011., 39. lpp., 3.5. punkts).

(7) EESK atzinums "Inovācijas savienība" (OV C 132, 3.5.2011., 39. lpp., 4.4. punkts).

(8) EESK atzinums "Eiropas jauno lauksaimnieku nākotne" (OV C 376, 22.12.2011. 19.-24. lpp., 3.5. punkts), EESK atzinums "Sieviešu kā attīstības un inovāciju modeļa veicinātāju loma lauksaimniecībā un lauku rajonos" (OV C 299, 4.10.2012., 29.-33. lpp.).

4.2. EESK uzskata, ka viens no lauksaimniecības galvenajiem uzdevumiem nākotnē ir atrast tādu ražošanas modeli, kas lauksaimniecisko ražošanu ļautu savietot ar vides aizsardzību un ilgtspēju. Minētā mērķa sasniegšanu sarežģīt vairāki faktori, kas visi kopā ir veicinājuši nesenās situācijas izveidi lauksaimniecības pārtikas jomā pasaulē. Lauksaimniecības pārtikas produktu cenu svārstības, lauksaimniecības nozares finansializēšana, augošā lauksaimniecības pārtikas produktu izmantošana enerģijas ieguvei un globālās ekonomikas krīzes ietekme ir nopietni šķēršļi jaunai, ražīgākas un ilgtspējīgākas lauksaimniecības prakses radīšanai. Apzinoties pētniecības un inovācijas nozīmi, EESK ir pārliecināta, ka EIP "Lauksaimniecības ražīgums un ilgtspēja" var dot nozīmīgu ieguldījumu šīs problēmas risināšanā, kas ir izšķiroša Eiropas lauksaimniecības nākotnei.

4.3. EESK norāda, ka visas Eiropas lauksaimniecības pārtikas nozares konkurētspēju izšķiroši ietekmē pārtikas pārstrādes un mazumtirdzniecības nozaru ieguldījums. Šajā saistībā EESK aicina Komisiju nenovērtēt par zemu ieguldījumu, ko Eiropas lauksaimniecības pārtikas aprites jomā sasniegtajos ekonomikas rezultātos sniedz lauksaimniecības izejvielu imports. Tāpēc ar EIP "Lauksaimniecības ražīgums un ilgtspēja" sekmētājā stratēģijā pienācīga uzmanība būs jāvelta Eiropas rūpnieciskās pārstrādes nozares stiprināšanai un konsolidēšanai. Tikai atbilstīgi integrējot lauksaimniecības pārtikas ķēdes dažādos posmus, būs iespējams vienlaicīgi nodrošināt gan Eiropas lauksaimniecības piedāvājuma pieaugumu, gan Eiropas primāro ražojumu vērtības pienācīgu atzīšanu un to drošu piekļuvi tirgum.

4.4. EESK norāda, ka Komisija paziņojumā nepiedāvā lauksaimniecības ražīguma jēdziena definīciju. Pārdomas par lauksaimniecības ražīguma jēdzienu noteikti jābalsta uz kopīgu lauksaimniecības ražošanas definīciju. EESK dažādos atzinumos⁽⁹⁾ jau ir uzsvērusi, cik svarīgi ir saglabāt Eiropas lauksaimniecības modeli, un atgādinājusi, ka Savienības iedzīvotāji ir nobažījušies par dažādām lauksaimnieciskajām ražošanas funkcijām (pārtikas produktu un šķiedrvielu ražošana, vides aizsardzība, lauku attīstība, lauku rajonu dzīvotspējas veicināšana, līdzsvarota teritoriālā attīstība, pārtikas produktu kvalitāte un dzīvnieku aizsardzība). EESK uzskata, ka visi centieni veicināt un uzlabot lauksaimniecības ražīgumu jāvērs uz mērķi izmantot lauksaimniecības daudzfunkcionālo raksturu, sekmēt nozares līdzsvarotu attīstību un neatstāt novārtā nevienu Eiropas lauksaimniecības modeļa darbības jomu.

4.5. EESK uzskata, ka lauksaimniecības ražīguma jēdzienā jāņem vērā dažādu faktoru ieguldījums ražošanā. Daudzos lauksaimniecības ražīguma pētījumos ir tendence ņemt vērā tikai tehnisku faktoru ieguldījumu (augšne, ūdens, mēslojums, augu

aizsardzības līdzekļi, sēkla), aizmirstot norādīt uz būtisko cilvēka faktora ieguldījumu, it īpaši kvalitatīvas ražošanas jomā. EESK uzskata, ka stratēģiju lauksaimniecības ražīguma veicināšanai un izmantošanai nebūs iespējams izstrādāt, ja netiks paredzēti piemēroti pasākumi (apmācība, drošība) lauksaimniecības darba kvalitātes uzlabošanai.

4.6. Saistībā ar EIP "Lauksaimniecības ražīgums un ilgtspēja" īstenošanu EESK uzskata, ka ir lietderīgi rosināt pārdomas par ilgtspējas jēdzienu, arī tādēļ, lai varētu ņemt vērā Eiropas lauksaimniecības modeļa īpašās iezīmes, kā arī globālā scenārija attīstību un izaicinājumus. Kas attiecas uz lauksaimniecības un ilgtspējas savstarpējo saikni, EESK pirmām kārtām vēlas atgādināt par daudzfunkcionalitātes ieguldījumu minētā mērķa sasniegšanā. Šajā sakarā EESK norāda, ka daudzfunkcionalitāte ir lauksaimniecībai raksturīga īpatnība un tāpēc tā ir jāsauglabā un jāizmanto arī, lai veicinātu ilgtspējīgu attīstību.

4.7. EESK atgādina par ievērojamo progresu, ko Eiropas lauksaimniecības nozare panākusi trijās ilgtspējīgas attīstības jomās (ekonomika, sociālā joma un vide). EESK tomēr norāda, ka ilgtspējīgu attīstību nav iespējams nodrošināt, pienācīgu uzmanību nevelot ilgtspējas institucionālajai dimensijai. Tāpēc EESK uzsver: lai nodrošinātu Eiropas lauksaimniecības modeļa iespējami lielāku ieguldījumu ilgtspējīgas attīstības mērķa sasniegšanā, arī ar EIP "Lauksaimniecības ražīgums un ilgtspēja" pasākumiem jāveicina visu lauksaimniecības nozares dalībnieku pienācīga līdzdalība un iesaistīšana.

4.8. EESK atzinīgi vērtē Komisijas lēmumu noteikt lauksaimniecības ilgtspēju par vienu no EIP galvenajiem mērķiem. Tomēr EESK uzskata, ka šajā saistībā jāizvērs pārdomas par Komisijas ierosināto rādītāju, kas paredzēts EIP pasākumu rezultātu vērtēšanai ilgtspējas aspektā. Lai arī EESK atzīst, ka izšķirīgu ieguldījumu ilgtspējā var sniegt apmierinoša augšnes funkcionalitāte, tā uzskata, ka jāizmanto arī citi darbības rādītāji, kas ļautu vērtēt iespējamo ieguldījumu, ko, it īpaši dabas resursu saglabāšanā, var dot atsevišķi lauksaimniecības paņēmieni.

4.9. EESK uzskata arī, ka būtu lietderīgi padziļināt lauksaimniecības inovācijas jēdzienu, lai varētu uzsvērt un ņemt vērā Eiropas lauksaimniecības modeļa īpašās iezīmes. Pagājušā gadsimta 60.–80. gados, arī pateicoties "zaļās revolūcijas" ieviestajiem jauninājumiem, bija vērojams nozīmīgs lauksaimnieciskās ražošanas pieaugums. Taču šī ražīguma uzlabošanās notika uz lauksaimniecības vides ilgtspējas rēķina, aizvien plašāk izmantojot ķīmiskus produktus (minerālmēslus, herbicīdus un pesticīdus) un degvielu mehanizētā darba vajadzībām. Kaut arī EESK ir pārliecināta, ka nodrošinātība ar pārtiku ir vienas no cilvēka

⁽⁹⁾ EESK atzinums "Kopējās lauksaimniecības politikas reforma 2013. gadā", (OV C 354, 28.12.2010., 35.-42. lpp.),
EESK atzinums "KLP 2020. gada perspektīvā" (OV C 191, 29.6.2012., 116.-129. lpp.),
EESK atzinums "KLP nākotne" (OV C 132, 3.5.2011., 63.-70. lpp.).

pamattiesībām, tā uzskata, ka “zaļā revolūcija” nav piemērots modelis, ar kura palīdzību nākotnē risināt šo nozīmīgo vispasaules problēmu. Tādēļ inovatīvi procesi lauksaimniecībā būtu jāvirza uz organisku nozares attīstības stratēģiju, kas, būdama vērsta uz visu ražošanas faktoru (augšnes, ūdens, darba, enerģijas) efektīvu izmantošanu un kvalitatīvas ražošanas veicināšanu, atbalsta lauksaimniecības daudzfunkcionālo raksturu.

4.10. EESK ir stingri pārliecināta, ka ir svarīgi atzīt, ka Eiropas lauksaimniecības modelis ir vērtīgs, un to aizstāvēt. Ir jāatzīst lauksaimniecības daudzfunkcionālais raksturs un jāizmanto ieguldījums, ko tā spēj dot ilgtspējīgas attīstības mērķa sasniegšanā. Tā kā lauksaimniecības funkcijas un uzdevumi ir paplašinājušies, jāpārskata nozares inovācijas stratēģijas. EESK uzskata, ka pasākumu robežas un jomas jāpārdefinē, ņemot vērā aizvien lielāko lauksaimniecības un citu ražošanas nozaru mijiedarbību. Tāpēc novatorisku pasākumu stratēģijām jābūt aizvien mazāk saistītām ar šauru nozari un aizvien vairāk jāpievēršas visu to pasākumu kopumam, kurus dēvē par bioekonomiku.

4.11. EESK aicina Komisiju neatstāt novārtā nevienu inovācijas veidu, kuru būtu iespējams izmantot lauksaimniecības nozarē. Šajā saistībā, nenovērtējot par zemu nepieciešamību nodrošināt pienācīgu atbalstu procesa inovācijas radīšanai un izplatīšanai lauksaimniecībā, EESK aicina pievērst lielāku uzmanību inovācijām, ko būtu iespējams ieviest tirdzniecības posmos, inovācijām, kas saistītas ar uzņēmumu organizācijas jaunu veidu izmēģināšanu, un inovācijām, kuru mērķis ir optimizēt attiecības starp valsts un Eiropas lauksaimniecības pārtikas ķēžu dalībniekiem.

4.12. Saistībā ar produktu inovācijām EESK norāda uz privātpersonu augošo interesi par tā saukto “funkcionālo pārtikas produktu” (*functional foods*) izstrādi, izplatīšanu un tirdzniecību. EESK apzinās minēto jauno produktu veidu nozīmi ekonomikā un veselības jomā, taču norāda uz nepieciešamību atbalstīt produkta inovācijas procesu, kuros var iekļaut arī privātas iniciatīvas, tomēr kuros pirmām kārtām ņemta vērā vajadzība radīt būtiskus labumus visai sabiedrībai.

4.13. EESK uzskata, ka Komisija Eiropas inovāciju partnerībai “Lauksaimniecības ražīgums un ilgtspēja” ir izvirzījusi ļoti vērienīgus mērķus. EESK uzskata: lai iniciatīvas iznākums būtu pēc iespējas labāks, starp EIP “Lauksaimniecības ražīgums un ilgtspēja” un dažādām Kopienas politikām (uzņēmējdarbība,

klimate aizsardzība, starpnozaru politikas pasākumi, ekonomika, finanses un nodokļi, nodarbinātība un sociālās tiesības, enerģētika un dabas resursi, vide, patērētāji un veselība, ārējās attiecības un ārlietas, reģionālā un vietējā attīstība, zinātne un tehnoloģija) ir jānodrošina maksimāla sinerģija. Šajā saistībā īpaša uzmanība būs jāvelta saskaņotībai starp EIP iniciatīvu un kopējās lauksaimniecības politikas saturu un instrumentiem.

4.14. EESK uzskata, ka ir svarīgi uzsvērt ES tirdzniecības politikas jomā pieņemto lēmumu iespējamo ietekmi uz lauksaimniecības nozaru ražīgumu. Piemēram, proteīnaugu gadījumā ES lēmums samazināt atbalsta veidus izraisīja Eiropas uzņēmēju konkurētspējas pazemināšanos šajā nozarē. Pēc EESK domām, minētais gadījums liecina, ka dažu lauksaimniecības nozaru ražīguma uzlabošana nav atkarīga tikai no nozarei piešķirto līdzekļu palielināšanas, bet to var panākt arī ar efektīviem tirdzniecības pasākumiem. Šajā saistībā jāatzīmē: lai garantētu rentabilitāti lauksaimniekiem, ikvienai politikai, kuras mērķis ir palielināt lauksaimniecības ražīgumu, jāpielāgo atbilstoši pasākumi, ar kuriem palielinātajam lauksaimniecības produktu daudzumam tiek nodrošināta nepieciešamā piekļuve tirgum.

4.15. EESK atgādina, ka pasaule kopumā un atsevišķas valstis no lauksaimniecības ražīguma pieauguma guva ievērojamu labumu. Par nozīmīgu minētā labuma daļu jāpateicas tehnoloģiju progresam, kas bija saistīts ar publiskajiem ieguldījumiem lauksaimniecības nozares pētniecībā un izstrādē. Empīriskie pierādījumi tomēr liecina, ka ieguvumi ir bijuši daudz lielāki par izmaksām. EESK ir pārliecināta, ka Eiropas Savienībai jāturpina nodrošināt attiecīgu publiskās rīcības intensitāti inovācijas veicināšanai lauksaimniecībā. Pēc EESK domām, tādēļ starp pētniecības politiku šaurā nozīmē un lauksaimniecības politikas pasākumiem, it īpaši KLP finansētiem, jānodrošina labāka koordinācija, lai sekmētu inovāciju. Ir lietderīgi pilnveidot ieguldījumu, ko tehnoloģiju progresa izplatīšanā var sniegt gan pirmā pilāra atsaistītie tiešie maksājumi, gan strukturāli lauku attīstības pasākumi.

4.16. EESK norāda, ka diskusija par EIP “Lauksaimniecības ražīgums un ilgtspēja” norisinās līdztekus diskusijai par jauno Eiropas Savienības daudzgadu finanšu shēmu. Šobrīd vēl nav precīzi noteikts resursu apjoms, ko ES gatavojas piešķirt dažādu Kopienas politiku īstenošanai. EESK uzskata, ka ir svarīgi, lai Eiropas Savienība atbilstīgi stratēģijas “Eiropa 2020” mērķiem pienācīgi atbalstītu ES līmenī īstenotas pētniecības un inovācijas programmas. Kas attiecas uz lauksaimniecības nozari, EESK aicina pētniecībai un inovācijai lauksaimniecībā rezervēt un garantēt vismaz 5,1 miljardu EUR no ierosinātās daudzgadu finanšu shēmas 2014.–2020. gadam.

5. Īpašas piezīmes

5.1. EESK atzinīgi vērtē Eiropas Komisijas centienus ieviest jaunu pārvaldības veidu inovācijas procesu īstenošanai, bet aicina sniegt skaidrojumu par kritērijiem, kas tiks izmantoti, lai izvēlētos locekļus valdei, kura pārraudzīs EIP stratēģiskā daudzgadu darba plāna izstrādi.

5.2. Pēc EESK domām, ir svarīgi nodrošināt lielāko iespējamo sinerģiju starp EIP "Lauksaimniecības ražīgums un ilgtspēja" un pārējām Komisijas līdz šim atbalstītajām iniciatīvām inovācijas veicināšanai nozarē (Lauksaimniecības zinātniskās pētniecības pastāvīgā komiteja, ERA-NET un Eiropas tehnoloģiju platformas). EESK jau iepriekš norādījusi uz lauksaimniecības pētniecības nozarē īstenotas kopīgas plānošanas pievienoto vērtību un ieguvumiem Eiropas konkurētspējas jomā⁽¹⁰⁾. EESK arī lūdz sniegt skaidrojumu par pasākumiem, kas tiks veikti, lai nodrošinātu EIP "Lauksaimniecības ražīgums un ilgtspēja" sinerģiju ar pārējām EIP izejvielu un ūdens resursu jomā.

5.3. EESK uzskata, ka Komisijas noteiktais Eiropas inovācijas partnerības "Lauksaimniecības ražīgums un ilgtspēja" satvars ir ļoti vērienīgs. Pēc EESK domām, darbības grupu funkcionēšanai ierosinātā augšupējā pieeja uzskatāma par pozitīvu jauninājumu. Vienlaikus EESK iesaka pārdomāt pārvaldības iespējamās problēmas un grūtības, kas varētu rasties jaunās EIP stratēģijas īstenošanas gaitā. EESK uzskata, ka EIP pieejai būs labvēlīga ietekme tikai tad, ja darbības grupas varēs efektīvi pārveidoties par subjektiem, kas spēj uzsākt attīstības procesus ar izmērāmiem mērķiem, nevis radīt jaunas partnerības ar mērķi vienkārši pieprasīt publisko finansējumu.

5.4. Pēc EESK ieskatiem, jānodrošina, ka EIP pieejas īstenošana nerada papildu grūtības un sarežģījumus struktūrām, kas varētu būt iesaistītas darbības grupās. EESK īpaši uzsver, ka EIP iniciatīvas īstenošana varētu radīt administratīvas izmaksas vadības iestādēm un ar EIP saistītajā atlasē, izmaksāšanā, uzraudzībā un kontrolē iesaistītajām maksājumu aģentūrām. EESK uzskata, ka šī situācija var mazināt EIP iniciatīvas pievienoto vērtību arī saistībā ar izmaksu un ieguvumu attiecību.

5.5. EESK atzinīgi vērtē faktu, ka Komisija EIP "Lauksaimniecības ražīgums un ilgtspēja" īstenošanā ir pieņēmusi Pasaules

Bankas ierosināto sistēmisko pieeju, proti, lauksaimniecības inovācijas sistēmu, kuras mērķis ir izveidot organizāciju, uzņēmumu un indivīdu tīklu, lai ieviestu tirgū jaunus produktus, jaunus procesus un jaunas organizatoriskas formas, un kuru saskaņo ar institūcijām un politikām, kas ietekmē veidu, kā dažādi dalībnieki mijiedarbojas, dalās zināšanās, piekļūst tām, apmainās un tās izmanto. Šajā pieejā uzsvērts, ka ir svarīgi, lai būtu starpnieki, kas savieno dažādus inovācijas procesos iesaistītos dalībniekus. Pēc EESK domām, tādējādi EIP "Lauksaimniecības ražīgums un ilgtspēja" ietekme būs atkarīga no tādu inovāciju īstenošanas starpnieku (*innovation brokers*) aktīvas iesaistīšanas, kuri starp daudzajiem un dažādajiem dalībniekiem spēj radīt un nostiprināt sadarbības saiknes inovācijas jomā.

5.6. EESK piekrīt Eiropas Komisijas priekšlikumam nodrošināt EIP "Lauksaimniecības ražīgums un ilgtspēja" dažādo darbības grupu pienācīgu koordināciju, Eiropas Lauku attīstības tīkla ietvaros izveidojot EIP tīklu. Šajā sakarā EESK aicina sīkāk paskaidrot, kādi būs darbības noteikumi, kurus Eiropas Komisija pieņems, lai Eiropas Lauku attīstības tīklu pielāgotu šim jaunajam uzdevumam, it īpaši saistībā ar pasākumiem, kuru mērķis ir mācīt personālam attiecīgās prasmes un zināšanas.

5.7. Jauno globālo izaicinājumu dēļ (tirgu liberalizācija, iedzīvotāju skaita pieaugums un dabas resursu izsīkšana) inovācijai lauksaimniecībā jāpievērš lielāka uzmanība. Esošie pierādījumi liecina, ka pastāv trūkumi saistībā ar inovācijas ātrumu, kas ir lēnāks, nekā gaidīts, un saistībā ar tradicionālo inovācijas veidu, piemēram, mehānisko un šķirņu inovāciju pārsvaru pār jauninājumiem saistībā ar jauniem tirgiem, tiešu pārstrādi, jaunu audzēšanas un sertifikācijas tehniku. Pēc EESK domām, EIP iniciatīva "Lauksaimniecības ražīgums un ilgtspēja" dod nozīmīgu ieguldījumu lauksaimniecības inovācijā, savienojot dalībniekus tīklā un izveidojot savienojumus starp inovācijas radīšanas un pielietošanas vietām.

5.8. EESK atgādina, ka noslieci uz inovāciju lauksaimniecībā ietekmē arī lauksaimnieka vai viņa ģimenes individuālās īpašības, uzņēmuma strukturālās īpatnības un tirgus apstākļi, kā arī vide kopumā (kultūras un institucionālā), kurā uzņēmums darbojas. Tāpēc EESK uzskata, ka prioritārs uzdevums ir EIP darbības grupu iniciatīvas papildināt ar pasākumiem šādās jomās: paaudžu nomaiņa, tehniskā palīdzība, apmācība, it īpaši jauno lauksaimnieku apmācība, atbalsts strukturāliem ieguldījumiem, lauksaimniecības ražojumu veicināšana un vērtības atzīšana, jaunu noieta tirgu radīšana (piemēram, īsas piegādes ķēdes) un uzņēmuma ienākumu dažādošana, izmantojot prioritāru piekļuvi lauku attīstības programmu resursiem.

⁽¹⁰⁾ EESK atzinums "Lauksaimniecības pētniecības programma" (OV C 128, 18.5.2010., 107. lpp., 1.3. punkts).

5.9. EESK atgādina, ka, izstrādājot lauku attīstības programmu 2007.–2013. gadam, tika ieviests jauns pasākums ar mērķi veicināt iniciatīvas saistībā ar “sadarbību jaunu lauksaimniecības un pārtikas nozares, kā arī mežsaimniecības nozares produktu, procesu un tehnoloģiju izstrādē”⁽¹¹⁾. Pēc EESK domām, ir jānodrošina koordinācija un sinerģija starp EIP “Lauksaimniecības ražīgums un ilgtspēja” pasākumiem un

līdzšinējo pieredzi lauku attīstības jomā. Šajā saistībā būtu lietderīgi, izmantojot Lauku attīstības programmas termiņa vidusposma novērtējumu rezultātus, analizēt līdzšinējo sadarbības projektu īstenošanā atklājušās stiprās un vājās vietas, lai tās varētu ņemt vērā EIP “Lauksaimniecības ražīgums un ilgtspēja” pasākumu operatīvajā plānošanā.

Briselē, 2012. gada 12. decembrī

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Staffan NILSSON

⁽¹¹⁾ Regulas (EK) Nr. 1698/2005 par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) 29. pants.